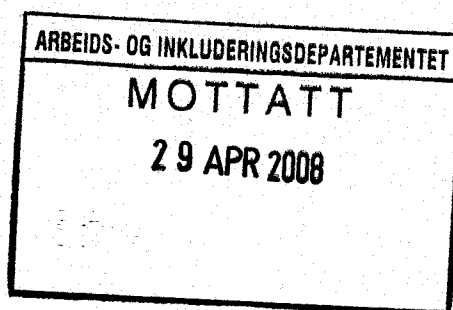

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Vår ref. AKH/FRJ/MOJ/ab   Deres ref. 200800221- /SEB   Dato 25. april 2008

HØRINGSNOTAT OM NY ALDERSPENSJON

LHL, Landsforeningen for hjerte- og lungesyke har gjennomgått tilsendte høringsnotat om ny alderspensjon og bruker anledningen til å gi noen kommentarer.

LHLs hovedsynspunkt

- LHL mener folketrygden må opprettholdes som en solidaritetsordning og viktig del av fordelingspolitikken.
- LHL mener at hvis en ordning med fleksibel pensjonsalder skal bli en mulighet for flere enn i dag, må langt mer vekt legges på inkluderende arbeidsliv og tilrettelegging av arbeidsplassene.
- LHL mener at øvre aldersgrense for pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid må settes til 75 år.
- LHL ønsker fortsatt bestearsregel.
- LHL mener levealdersjustering er en usosial mekanisme som først og fremst rammer dem som har det vanskeligst fra før – for eksempel de med dårlig helse.
- LHL ønsker en lovfestet garanti for parallell utvikling i folketrygdpensjoner og yrkesaktives lønninger.
- LHL vil støtte forslag fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) om at når forslaget til ny alderspensjon framlegges, må det gjøres en helhetlig vurdering av det nye pensjonssystemet samlede fordelings effekter i forhold til dagens folketrygd.

Generelle kommentarer

LHL er kjent med de vedtak som et flertall på Stortinget har samlet seg om når det gjelder utformingen av framtidig alderspensjon. LHL har både overfor departementet og overfor Arbeids- og sosialkomiteen advart mot enkeltpunkter i de såkalte pensjonsforlikene. Vi mener at dette er vedtak som ikke vil kunne sikre en rimelig alderspensjon for mennesker

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke

Postadresse Pb 4375 Nydalen 0402 Oslo
Besøksadresse Sandakerveien 99, Oslo

Telefon 22 79 93 00
Telefax 22 22 38 33

E-post post@lhl.no
Internett www.lhl.no

Bankgiro 8200 02 33311
Organisasjonsnr. 940 190 738

som av helsemessige årsaker og andre årsaker ikke er i stand til å yte 100 prosent i et langt og sammenhengende yrkesliv.

LHL har allerede ved Pensjonskommisjonens utredning stilt spørsmål ved de premisser som legges til grunn for iverksettingen av pensjonsreformen. Vi mener blant annet at det ikke er antallet yrkesaktive, men størrelsen på det samlede produksjonsresultatet som vil bestemme samfunnets evne til å finansiere pensjonene. Vi mener at for lite vekt er lagt på betydningen av økt verdiskapning og mulighetene til økt skattelegging. LHL beklager at verken Pensjonskommisjonen eller senere stortingsmeldinger har gått mer i dybden når det gjelder å utrede andre metoder for å sikre folketrygdens økonomi enn å følge innsparingssporet. LHL frykter også at det økte fokus på at det skal være større sammenheng mellom innbetaling til folketrygden og utbetalt pensjon, svekker folketrygden som solidaritetsordning og viktig del av fordelingspolitikken. LHL vil på bakgrunn av kjent kunnskap om sammenhengene mellom sosial ulikhet og helse, hevde at et offentlig pensjonssystem må bidra til inntektsfordeling. Det har vi også hatt inntrykk av at er Regjeringens linje, jfr St.meld. nr. 20 (Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller (2006-2007) "Regjeringen vil arbeide for å forhindre at vi får et samfunn med økende inntektsforskjeller og større skiller mellom folk. Økt sosiale forskjeller kan svekke den generelle viljen i samfunnet til å slutte opp om kollektive velferdsløsninger, som for eksempel offentlig helsetjeneste og en offentlig skole for alle" (side 32). Derfor er vi skuffet over forslaget til ny alderspensjon.

Fleksibel pensjonsalder og inkluderende arbeidsliv

LHL ser at muligheten til å gå av med pensjon ved 62 år for mange vil oppleves som en positiv mulighet, men vi mener dette vil slå sosialt skjevt ut. Mest gunstig blir det nye pensjonssystemet for de som er godt lønnet; de vil selv med betydelig avkorting i ytelsen få en brukbar pensjon om de skulle ønske å gå av tidlig. For de som i tillegg omfattes av AFP-ordning og har mulighet og ønske om å jobbe ved siden av, kan den samlede inntekten bli meget bra.

Det er godt kjent at det ofte er sammenheng mellom fysisk belastende jobber og lav lønn. Mange av disse arbeidstakerne vil ha behov for å gå av med tidlig alderspensjon, men vil ikke ha tjent opp tilstrekkelig pensjon. En gruppe som taper på flere fronter, vil bli lavtlønnede som har helseproblemer, men hvor helseproblemene ikke er alvorlige nok til å kvalifisere til uføretrygd. Det er mange som ikke omfattes av AFP-systemet. Disse vil stå overfor valget mellom dårlig tidligpensjon eller slite seg gjennom til 67 år.

For mennesker som har problemer med å levere et langt og sammenhengende yrkesliv, får det negative konsekvenser at bestårsregelen fjernes. Dette gjelder mennesker med helseproblemer, kvinner, de med mye deltid og uregelmessig arbeidstid og sesongarbeid. Det er heller ikke slik at det alltid er den enkelte arbeidstaker som avgjør hvor lenge en vil stå i arbeid. I svært mange tilfeller er det mer bedriftens avgjørelse.

LHL mener at hvis en ordning med fleksibel pensjonsalder skal bli en mulighet for alle, må langt mer vekt legges på inkluderende arbeidsliv og tilrettelegging av arbeidsplassene. Arbeidsgiveres plikt til å drive systematisk forebyggings- og tilretteleggingsarbeid av arbeidet og arbeidsplassen for den enkelte arbeidstaker, må ettergås og håndheves.

Pensjonsopptjening for omsorgsarbeid – aldersgrense 75 år

LHL mener det er positivt at pensjonsforliket har slått fast en styrket pensjonsopptjening for ulønnet omsorg for barn, og for syke, funksjonshemmede og eldre. Vedtaket innbærer en forbedring av årlig opptjening ved at opptjeningsgrunnlaget heves fra en inntekt på 4 G til 4,5 G.

LHL reagerer på at når det gjelder opptjening på dette grunnlaget, foreslår departementet å holde fast på gjeldende aldersgrense på 69 år, mens det i ny alderspensjon for øvrig foreslås en øvre aldersgrense for opptjening på 75 år. Dette mennesker som tar på seg store omsorgsoppgaver som ellers samfunnet måtte funnet andre løsninger på – til en langt større kostnad. Vi mener det er en selvfølge at aldersgrensen som gjelder pensjonsopptjening for omsorgsarbeid settes lik aldersgrensen for pensjonsopptjening for annet arbeid.

Levealdersjustering – lite sosial mekanisme

Høringsnotatet redegjør for hvordan delingstallet – eller levealdersjusteringen skal settes ut i livet. Levealdersjusteringen skal gjelde både garantipensjon og inntektpensjon og medfører at den årlige pensjonsutbetalingen for den enkelte aldersgruppen knyttes til utviklingen i forventet levealder for gruppen. Den enkelte skal da kunne velge å arbeide lenger for å kompensere lavere årlig pensjonsutbetaling når levealderen øker og pensjonsbeholdningen skal fordeles over flere år.

Vi mener levealdersjustering er usosial fordi den slår uheldigst ut for de som har det vanskeligst fra før – for eksempel de med dårlig helse og funksjonshemming. Når levealderen øker i en aldersgruppe, vil alle i denne gruppa få redusert sin pensjon. Det slår imidlertid svært ulikt ut, fordi levealder følger sosial ulikhet i helse og er ulikt fordelt i befolkningen. For de med dårlig helse, vil det være vanskelig om ikke umulig å øke pensjonsytelsen ved å stå lengre i arbeid og utsette alderspensjoneringen. I tillegg til de sannsynligvis få færre år som pensjonist. LHL mener det er grunnleggende urimelig hvis økt levealder blant høylønte fører til endringer som får negative konsekvenser for grupper med dårlig helse, tungt arbeid og lavere lønn.

Slik vi forstår den nylig inngåtte AFP-avtalen, foreslås det nå lettelsener i innfasingen av levealdersjusteringen for alle årskull fra 1948 til og med 1962. Det er positivt at disse lettelsene gjelder alle i disse årskullene, men det endrer etter vår mening ikke det grunnleggende usosiale i levealdersjusteringen som mekanisme.

Regulering – minst på linje med lønnsveksten

Høringsnotatet redegjør for at den nye alderspensjonen skal reguleres på to måter. Inntektpensjonen foreslås regulert ved lønnsveksten minus 0,75 prosentpoeng. Garantipensjonen foreslås regulert ved lønnsveksten justert for endringen i forholdstallet for 67-åringer. I tillegg foreslås at det innføres en garantibestemmelse som sikrer at garantipensjonen aldri skal kunne reguleres svakere enn inntektpensjoner under utbetaling.

LHL mener at forslaget om en lavere regulering av pensjoner under utbetaling vil bety en langsiktig nedbygging av folketrygden som velferdsordning. For det andre vil det bidra til økte forskjeller i samfunnet. Alderspensjonistene vil få redusert sin levestandard og som følge av dette vil oppslutningen om folketrygden synke.

LHL mener det er urimelig å lage ordninger som vil hindre at enkelte grupper i samfunnet skal få del i den generelle velstandsutviklingen. LHL arbeider for en lovfestet garanti for parallell utvikling i folketrygdpensjoner og yrkesaktives lønninger, definert som årslønn for alle grupper, jfr. de årlige rapportene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene. LHL vil vise til at dette også var Stortingets syn så sent som i 2003, da det ble slått fast at *"siktemålet med reguleringa skal være å gi pensjonistar med folketrygdpensjon ei inntektsutvikling minst på linje med utviklinga for yrkesaktive"*, jf *Innst. S. nr. 223 – 2002-2003)Innstilling fra sosialkomiteen om vurdering av retningslinjene for trygdeoppjøret*. LHL er skuffet over at denne linjen nå synes forlatt.

Avslutning

LHL vil vise til hva regjeringen sa i innledningen til St.meld. nr. 5 (2006-2007) *Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden*, jfr *"Den beste garantien for framtidens pensjoner er at det samlede pensjonssystemet er økonomisk og sosialt bærekraftig. I tillegg mener Regjeringen at pensjonssystemet skal ha en god fordelings- og likestillingsprofil, og være enkelt"* (side 7). Etter LHLs mening lever forslag til ny alderspensjon på viktige områder ikke opp til disse målsettingene.

LHL mener de framforhandlede endringene i AFP-ordningen og i levealderjusteringene, gir grunnlag til å stille spørsmål om det ikke er andre endringer som også burde vurderes. Nevnte endringer som for øvrig er gjort siden høringsnotatet ble sendt ut, har et anslag på 100 milliarder kroner fram til 2050.

LHL mener det er positivt med en ordning som AFP - som slik den var etablert, skulle sikre "sliterne" en verdig avgang fra arbeidslivet. Men vi reagerer på at det legges inn ekstra påslag for alle som omfattes av AFP - på toppen av de lettelsene som endringer i levealderjusteringen medfører for alle født før 1963. Det mener vi er først og fremst er uheldig i forhold til de grupper/personer som står utenfor AFP-området, men vil også kunne få uheldige konsekvenser for senere generasjoner alderspensjonister.

LHL mener det er behov for å se nøyere på fordelingsvirkningene av de forslag som nå fremmes. LHL vil støtte forslag fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) om at når forslaget til ny alderspensjon framlegges, må det gjøres en helhetlig vurdering av det nye pensjonssystemet samlede fordelingseffekter i forhold til dagens folketrygd. LHL støtter FFOs vurdering av at den nye alderspensjonen som nå foreslås synes å innebære en betydelig dreining av fordeler og inntekter fra lavlønte, kronisk syke og funksjonshemmede over til personer med god helsetilstand og lang yrkesdeltakelse.

Med vennlig hilsen
Landsforeningen
for hjerte- og lungesyke

Arne Ketil Hafstad
fung. forbundsleder
/s/

Frode Jahren
generalsekretær